

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

T.W.M. Beeloo (VOLT), D.L. van Woerden-Kerssen (ChristenUnie), P. de Bes (JA21),
A.H.K. van Viegen (PvdD), F.J. Hoogendam (SP), E.A. D. Rozenberg (D66)
en F.M.C. Heijnen (VVD)
(d.d. 11 april 2024)

Nummer
4079

Onderwerp
Vullen bruinkoolgroeves met Rijnwater

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Duitsland wil twee van de enorme groeves die zijn ontstaan door de winning van bruinkool omvormen tot meren door ze te vullen met Rijnwater¹². Hiertoe wordt Rijnwater afgetapt en naar de mijnen van Hambach en Garzweiler geleid. Na de Bodensee zal de Hambach-groeve het grootste meer van Duitsland worden. Er zijn enorme hoeveelheden water nodig om deze groeves te vullen met water en het vullen zal vele jaren duren. Er wordt gesproken over veertig tot zestig jaar. Het vullen van de gaten kan dan ook langdurig effect hebben op de grondwaterstanden en ook dat werkt mogelijk grensoverschrijdend door in Nederland. Het vullen zal invloed hebben op de waterstanden van de Rijn, de Waal en de IJssel in Nederland met mogelijk gevolgen voor de scheepvaart, de natuur in onze uiterwaarden, de zoetwatervoorziening en kan mogelijk ook zorgen voor verdroging van de landbouwgronden verder weg van de rivieren. Als de monding van de Rijn en haar aftakkingen, is het belangrijk voor Zuid-Holland om zich zo goed mogelijk voor te bereiden op de mogelijke effecten van deze plannen. Bovendien is GS voorzitter van het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West³.

1. *Is GS op de hoogte van de plannen van Duitsland aangaande het vullen van twee bruinkoolgroeves met Rijnwater?*

Antwoord
Ja.

2. *Weet GS wat de motivatie is achter het plan om de bruinkoolgroeves te vullen, en welke stoffen er door of na het vullen in de Rijn kunnen komen?*

Antwoord

In het aangehaalde NRC-artikel wordt recreatief gebruik genoemd als motivatie. In het artikel is sprake van vullen van de groeves via pijpleidingen, waarmee wordt gesuggereerd dat de stroming alleen van de Rijn naar de groeves loopt en niet andersom. Daardoor is het onwaarschijnlijk dat er door of na het vullen stoffen uit de groeve in de Rijn kunnen komen.

¹ [Bruinkoolgaten worden meren | De Geobronnen](#)

² [Net over de grens ontstaat een van de grootste meren van Duitsland - NRC](#) dd 14 jan 2024.

³ [RBO: Regionaal Bestuurlijk Overleg](#)

3. *Is GS hierover actief op de hoogte gesteld door Duitse autoriteiten en/of I&W?*

Antwoord

GS van Zuid-Holland zijn niet actief op de hoogte gesteld door de Duitse autoriteiten en/of het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Zowel direct vanuit de Bezirksregierung (bestuurlijke regio) Ambtsberg als vanuit het Espoo Point of Contact zijn de naburige provincies geïnformeerd (de grensregio contacten uit de lijst van het bilaterale Verdrag over grensoverschrijdende m.e.r. NL-DUI). Het onderwerp is aanvullend op het formele proces in april 2023 door de Bezirksregierung Düsseldorf ook actief geagendeerd voor het overleg van Regierungspräsidenten en CdK's aan de grens tussen Nordrhein-Westfalen en Nederland (het zogenoemde 3+3-overleg).

Het initiatief is ook aan het Rijk gemeld. Achtergrond hiervan is het Espoo-verdrag, dat erop is gericht dat lidstaten de overheden in het buurland informeren over plannen met grensoverschrijdende milieugevolgen. Van daaruit heeft het ministerie van IenW ook Gelderland en Limburg betrokken. Provincie Limburg en het ministerie van IenW zijn voor de Duitse partijen het eerste aanspreekpunt in Nederland.

4. *Wat is de rol en de betrokkenheid van de Internationale Rijncommissie bij deze plannen?*

Antwoord

In de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn zijn afspraken gemaakt ten aanzien van de internationale samenwerking. De uitgewerkte doelen zijn terug te vinden in het Rijn 2040 programma. De rol en betrokkenheid bij deze plannen is elkaar informeren, belangen kenbaar maken en daar aandacht voor vragen. De vergunningsverleningsprocedures lopen via de daarvoor aangewezen bevoegde gezagen in Noordrijn-Westfalen.

5. *Weet GS, vanuit de rol van voorzitter van het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West, of dit onderwerp daar besproken is of wordt besproken?*

Antwoord

Dit onderwerp is niet in het RBO besproken en wij zien daar ook geen aanleiding toe.

6. *Kan GS aangeven wat de effecten van deze plannen zijn voor:*

- a. *De waterstanden in de Rijn, de Waal, de Lek en de andere rivieren in Zuid-Holland?*
- b. *De bevaarbaarheid van onze grote rivieren?*
- c. *De natuur in de uiterwaarden en met name de N2000-gebieden?*
- d. *Onze drinkwatervoorziening?*
- e. *Verdroging van landbouwgebieden?*

Antwoord

De plannen betreffen drie bruinkoolgroeves (Hambach, Garzweiler en Inden) waarvan twee gevuld zullen worden met Rijnwater. In 2022 is voor Hambach en Garzweiler door RWE Power een milieu effect analyse gedaan naar de onttrekking van Rijnwater ten behoeve van het vullen van de bruinkoolmijnen en voor een tracébesluit inzake de transportleiding. Hierbij is een eerste analyse gedaan van mogelijke effecten voor het oppervlaktewater (voor de Rijn) en zijn de aspecten waar potentiële effecten zijn te verwachten uitgewerkt, namelijk voor de waterstanden/waterafvoer en waterkwaliteit. Conclusie is dat er geen nadelige effecten te verwachten zijn na het onttrekkingspunt met het voorgenomen onttrekkingsregime. De onttrekking van water zal niet bij laag water plaatsvinden, maar pas bij hogere waterstanden. Lokaal wordt een maximale waterspiegeldaling van 2cm verwacht. Gelet op de afstand is het zeer onwaarschijnlijk dat effecten van deze onttrekking in Zuid Holland nog merkbaar zullen zijn. Er volgen nog

nadere studies in het kader van de verschillende vergunningsprocedures die gaan lopen. Het ministerie van IenW en provincie Limburg zijn hierbij betrokken. Er wordt ambtelijk afgestemd met de andere grensprovincies en waterschappen. GS van Zuid-Holland hebben hierin geen rol.

7. *Zijn er mogelijk nog andere voor- of nadelige effecten van het onttrekken van water aan de Rijn?*

Antwoord

Het gebruik van Rijnwater voor het opvullen van de mijnen en voor de mitigerende maatregelen heeft ook effect op de kwaliteit van het grondwater. Op dit moment is geen voorzuivering van het Rijnwater voorzien. Dit Rijnwater zal de grondwaterkwaliteit beïnvloeden nabij de mijnen, maar kan ook de grondwaterkwaliteit in Limburg beïnvloeden. Dit kan als gevolg van infiltratie van Rijnwater tussen de bruinkoolmijnen en de grens met Nederland om effecten te mitigeren, door veranderende grondwaterstromingen als gevolg van deze grootschalige ingrepen, en op de langere termijn doordat grondwater vanuit de mijnen richting Nederland stroomt. De precieze effecten moeten nog worden onderzocht.

8. *Als u onvoldoende weet over de mogelijke effecten, bent u dan bereid hier onderzoek naar te laten doen?*

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 6.

9. *Is GS al in gesprek met Duitsland en/of I&W over de beperking van deze en andere effecten? En als u dat niet bent, gaat u dat dan doen? Bent u bijvoorbeeld in gesprek om alleen te vullen als er een hoogwatergolf is?*

Antwoord

Zie het antwoord op de vragen 3 en 6. De Nederlandse overheden worden door de Bezirksregierung Arnsberg en de Bezirksregierung Köln bij de benodigde procedures betrokken. Naast Rijkswaterstaat is provincie Limburg het eerste aanspreekpunt voor de Duitse overheden. Daarnaast is het ministerie van IenW in gesprek met Duitsland over deze plannen, zowel bilateraal als in het kader van de Centrale Commissie van de Rijnvaart, de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn en de NL-DUI permanente grenswaterencommissie. Het uitgangspunt is nu dat de onttrekking van water niet bij laag water zal plaatsvinden, maar pas bij hogere waterstanden. De beantwoording van deze statenvragen is afgestemd met het ministerie van IenW. Als daartoe aanleiding is zal er aanvullende afstemming plaatsvinden.

10. *Zal GS in het gesprek met Duitsland en I&W ook een eventuele bijdrage voor de aanpassingen die op Nederlands grondgebied moeten worden gedaan, aan de orde stellen?*

Antwoord

Zie het antwoord op de vragen 3 en 6.

Den Haag, 18 juni

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit